

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2019. gada 19. jūnijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Publiski līgumi – Direktīva 2014/24/ES – 57. panta 4. punkta c) un g) apakšpunkts – Publisko pakalpojumu iepirkumu procedūras – Fakultatīvi iemesli izslēgšanai no iepirkuma procedūras – Ar profesionālo darbību saistīts smags pārkāpums, kas liek apšaubīt ekonomikas dalībnieka godprātību – Agrāka līguma izbeigšana tā izpildes pārkāpumu dēļ – Pārsūdzība tiesā, kas liedz līgumslēdzējai iestādei novērtēt līguma pārkāpumu līdz tiesvedības tiesā beigām

Lietā C-41/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunale amministrativo regionale della Campania* (Kampānijas Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2017. gada 22. novembrī un kas Tiesā registrēts 2018. gada 22. janvārī, tiesvedībā

Meca Srl

pret

Comune di Napoli,

piedaloties

Sirio Srl,

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Vilars [*M. Vilaras*], Tiesas priekšsēdētāja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], tiesneši D. Švābi [*D. Šváby*] (referents), S. Rodins [*S. Rodin*] un N. Pisarra [*N. Piçarra*],

ģenerālvokāts: M. Kampos Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretārs: R. Skjāno [*R. Schiano*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2018. gada 13. decembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Comune di Napoli* vārdā – *A. Andreottola* un *A. Cuomo*, *avvocati*,
- *Sirio Srl* vārdā – *L. Lentini* un *C. Sito*, *avvocati*,

* Tiesvedības valoda – itāļu.

- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *C. Colelli* un *C. Pluchino*, *avvocati dello Stato*,
 - Ungārijas valdības vārdā – *G. Koós* un *M. Z. Fehér*, kā arī *A. Pokoraczki*, pārstāvji,
 - Eiropas Komisijas vārdā – *G. Gattinara* un *P. Ondrůšek*, kā arī *L. Haasbeek*, pārstāvji,
- noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2019. gada 7. marta tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV 2014, L 94, 65. lpp.), 57. panta 4. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Meca Srl* un *Comune di Napoli* (Neapoles pašvaldība, Itālija) saistībā ar Neapoles pašvaldības lēmumu atļaut *Sirio Srl* turpināt piedalīties iepirkumā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2014/24 101. un 102. apsvērumā ir noteikts:

“(101) Līgumslēdzējām iestādēm vajadzētu dot [...] iespēju izslēgt ekonomikas dalībniekus, kas izrādījušies neuzticami, piemēram, tādēļ, ka pārkāpuši vides vai sociālos pienākumus, tostarp noteikumus par piekļuvi personām ar invaliditāti, vai izdarījuši citus smagus pārkāpumus saistībā ar profesionālo darbību, piemēram, konkurences noteikumu vai intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumus. Būtu jāpaskaidro, ka smagi pārkāpumi saistībā ar profesionālo darbību var likt šaubīties par ekonomikas dalībnieka godīgumu un tādējādi var būt par pamatu tam, ka ekonomikas dalībnieks nav atbilstīgs, lai tam piešķirtu tiesības slēgt publisku līgumu, neatkarīgi no tā, vai šim ekonomikas dalībniekam citādā ziņā ir tehniskas un saimnieciskas spējas izpildīt līgumu.

Paturot prātā, ka līgumslēdzēja iestāde būs atbildīga par sekām, kas var būt tās iespējami kļūdainam lēmumam, līgumslēdzējām iestādēm vajadzētu palikt arī brīvai izvēlei uzskatīt, ka ir bijis smags pārkāpums saistībā ar profesionālo darbību, ja, pirms ir pieņemts galīgs un saistošs lēmums par to, ka pastāv obligāts izslēgšanas iemesls, tās var ar jebkādiem pienācīgiem līdzekļiem pierādīt, ka ekonomikas dalībnieks ir pārkāpis savas saistības, tostarp saistības attiecībā uz nodokļu vai sociālā nodrošinājuma iemaksu maksājumiem, ja vien valsts tiesību aktos nav noteikts citādi. Tām vajadzētu būt arī iespējai izslēgt kandidātus vai pretendentes, kas agrāku publisko līgumu izpildē pieļāvuši nozīmīgas nepilnības attiecībā uz būtiskām prasībām, piemēram, piegāžu vai darbu neveikšana, nopietni trūkumi piegādātajā produktā vai sniegtajā pakalpojumā, kuru dēļ tas nav lietojams iecerētajam nolūkam, vai neatbilstīga rīcība, kas liek nopietni apšaubīt ekonomikas dalībnieka uzticamību. Valsts tiesību aktos būtu jāparedz šādas izslēgšanas maksimālais ilgums.

Piemērojot fakultatīvus izslēgšanas iemeslus, līgumslēdzējām iestādēm jo īpaši būtu jāpievērš uzmanība samērīguma principa ievērošanai. Nelielām neatbilstībām tikai izņēmuma gadījumos vajadzētu novest pie ekonomikas dalībnieka izslēgšanas. Savukārt, ja nelielas neatbilstības tiek konstatētas atkārtoti, tas var radīt šaubas par ekonomikas dalībnieka uzticamību un var būt par pamatu tā izslēgšanai.

- (102) Tomēr būtu jāpieļauj iespēja ekonomikas dalībniekiem pieņemt atbilstības pasākumus, kuru mērķis ir izlabot kāda noziedzīga nodarījuma vai pārkāpuma sekas un efektīvi novērst neatbilstīgās rīcības turpmāku atkārtošanos. Minētie pasākumi jo īpaši varētu būt ar personālu un organizāciju saistīti pasākumi, piemēram, visu saikņu saraušana ar personām vai organizācijām, kas ir iesaistītas neatbilstīgajā rīcībā, atbilstīgi personāla reorganizācijas pasākumi, ziņojumu sniegšanas un kontroles sistēmu ieviešana, iekšējās revīzijas struktūras izveide, lai uzraudzītu atbilstību, un iekšējo atbildības un kompensācijas noteikumu pieņemšana. Ja šādi pasākumi nodrošina pietiekamas garantijas, attiecīgais ekonomikas dalībnieks vairs nebūtu jāizslēdz tikai minēto iemeslu dēļ. Ekonomikas dalībniekiem vajadzētu būt iespējai lūgt, lai tiktu izskatīti atbilstības pasākumi, kas veikti ar mērķi potenciāli piedalīties iepirkuma procedūrā. Tomēr dalībvalstīm būtu jāļauj pašām noteikt precīzus procesuālos un materiālos nosacījumus, kas piemērojami šādos gadījumos. Tām jo īpaši vajadzētu būt brīvai izvēlei lemt, vai atļaut lai attiecīgos novērtējumus veic atsevišķas līgumslēdzējas iestādes, vai minēto uzdevumu uzticēt citām iestādēm centralizētā vai decentralizētā līmenī.”

- 4 Šīs direktīvas 57. pantā “Izslēgšanas iemesli” ir noteikts:

“[..]

4. Līgumslēdzējas iestādes no dalības iepirkuma procedūrā var izslēgt vai dalībvalstis var tām prasīt izslēgt ikvienu ekonomikas dalībnieku, kas nonācis jebkurā no šādām situācijām:

[..]

- c) ja līgumslēdzēja iestāde ar atbilstošiem līdzekļiem var pierādīt, ka ekonomikas dalībnieks ir vainīgs kādā ar profesionālo darbību saistītā smagā pārkāpumā, kas liek apšaubīt šā ekonomikas dalībnieka godprātību;

[..]

- g) ja ekonomikas dalībnieks ir pieļāvis būtiskus vai pastāvīgus trūkumus saistībā ar kādas būtiskas prasības izpildi saskaņā ar iepriekšēju publisku līgumu, iepriekšēju līgumu ar līgumslēdzēju vai iepriekšēju koncesiju līgumu, kas noveda pie šāda iepriekšēja līguma priekšlaicīgas izbeigšanas, zaudējumu atlīdzināšanas vai citām līdzīgām sankcijām;

[..]

5. Līgumslēdzējas iestādes jebkurā procedūras brīdī izslēdz ekonomikas dalībnieku, ja izrādās, ka šis ekonomikas dalībnieks sakarā ar darbībām vai bezdarbību pirms procedūras vai tās laikā ir nonācis kādā no 1. un 2. punktā minētajām situācijām.

Līgumslēdzējas iestādes jebkurā procedūras brīdī var izslēgt vai dalībvalstis var tām prasīt izslēgt ekonomikas dalībnieku, ja izrādās, ka šis ekonomikas dalībnieks sakarā ar darbībām vai bezdarbību pirms procedūras vai tās laikā ir nonācis kādā no 4. punktā minētajām situācijām.

6. Ikviens ekonomikas dalībnieks, kas nonācis kādā no 1. un 4. punktā minētajām situācijām, var iesniegt pierādījumus, ka šā ekonomikas dalībnieka veiktie pasākumi ir pietiekami, lai pierādītu savu uzticamību, neraugoties uz to, ka pastāv atbilstīgs izslēgšanas iemesls. Ja šādus pierādījumus uzskata par pietiekamiem, attiecīgo ekonomikas dalībnieku neizslēdz no iepirkuma procedūras.

Šajā nolūkā ekonomikas dalībnieks pierāda, ka viņš ir samaksājis vai apņēmis samaksāt kompensāciju attiecībā uz jebkādu kaitējumu, ko radījis noziedzīgais nodarījums vai pārkāpums, ir pilnībā izskaidrojis attiecīgos faktus un apstākļus, aktīvi sadarbojoties ar izmeklēšanas iestādēm, un ir veicis konkrētus un atbilstīgus tehniskus, organizatoriskus un ar personālu saistītus pasākumus, lai novērstu jaunus noziedzīgos nodarījumus vai pārkāpumus.

Ekonomikas dalībnieku veiktie pasākumi tiek izvērtēti, ņemot vērā noziedzīgā nodarījuma vai pārkāpuma smagumu un konkrētos apstākļus. Ja tiek uzskatīts, ka šie pasākumi ir nepietiekami, ekonomikas dalībnieks saņem paziņojumu par minētā lēmuma iemesliem.

Ekonomikas dalībniekam, kas ar galīgu spriedumu izslēgts no dalības iepirkuma vai koncesijas piešķiršanas procedūrās, izslēgšanas laikposmā, kas izriet no šāda sprieduma, nav tiesību izmantot šajā punktā paredzēto iespēju dalībvalstīs, kurās šis spriedums ir spēkā.

7. Dalībvalstis saskaņā ar normatīvajiem vai administratīvajiem aktiem un ievērojot Savienības tiesību aktus nosaka šā panta īstenošanas nosacījumus. Tās jo īpaši nosaka maksimālo izslēgšanas laikposmu, ja ekonomikas dalībnieks neveic 6. punktā norādītos pasākumus, lai pierādītu savu uzticamību. Ja izslēgšanas laikposms nav noteikts ar galīgu spriedumu, tas nepārsniedz piecus gadus no dienas, kad notikusi notiesāšana ar galīgu spriedumu 1. punktā minētajos gadījumos, un trīs gadus no attiecīgā notikuma dienas 4. punktā minētajos gadījumos.”

Itālijas tiesības

- 5 2016. gada 18. aprīļa *decreto legislativo n. 50 Codice dei contratti pubblici* (Leģislatīvais dekrēts Nr. 50 par publisko līgumu kodeksu) (*GURI* kārtējais pielikums Nr. 91, 2016. gada 19. aprīlis, turpmāk tekstā – “Publisko līgumu kodekss”) 80. panta 5. punkta c) apakšpunktā ir noteikts:

“Līgumslēdzējas iestādes no dalības iepirkuma procedūrā izslēdz ekonomikas dalībnieku kādā no šādām situācijām, arī ja tā attiecas uz kādu tā apakšuzņēmumu gadījumos, kuri minēti 105. panta 6. punktā, ja:

[..]

- c) līgumslēdzēja iestāde ar atbilstošiem līdzekļiem pierāda, ka ekonomikas dalībnieks ir vainīgs kādā ar profesionālo darbību saistītā smagā pārkāpumā, kas liek apšaubīt tā godprātību vai uzticamību. Šādi gadījumi ir: būtiski trūkumi saistībā ar agrāka publiska iepirkuma līguma vai koncesiju līguma izpildi, kas izraisīja šāda līguma priekšlaicīgu izbeigšanu, kura nav apstrīdēta tiesā vai arī ir apstiprināta ar tiesas nolēmumu, vai kā rezultātā tika pieņemts spriedums par kaitējuma atlīdzināšanu vai citām sankcijām; mēģinājums nepamatoti iespaidot līgumslēdzējas iestādes lēmumu pieņemšanas procesu vai iegūt konfidenciālu informāciju, lai gūtu sev labumu; tādas nepatiesas vai maldinošas informācijas sniegšana, arī aiz nolaidības, kas var iespaidot lēmumus par izslēgšanu, atlasi vai līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, vai tādas informācijas noklusēšana, kura ir nepieciešama atlases procedūras pareizai norisei.”

[..]”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 6 Neapoles pašvaldība izsludināja iepirkumu nolūkā piešķirt tiesības slēgt publisku pakalpojumu līgumu par ēdināšanu skolās 2017./2018. mācību gadā. Šis iepirkums bija iedalīts 10 daļās, no kurām katra attiecās uz vienu no Neapoles pašvaldības municipalitātēm.
- 7 No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka iepriekšējā mācību gadā *Sirio* bija ar Neapoles pašvaldību noslēgusi līgumu par ēdināšanas pakalpojumu sniegšanu skolās attiecībā uz divām daļām un ka šis līgums 2017. gada maijā tika izbeigts saindēšanās ar pārtiku dēļ, ko bija izraisījusi koliformu baktēriju esamība skolas ēdnīcā pasniegtajā ēdienā.
- 8 Šajā ziņā pēc tam, kad *Agenzia regionale per la protezione ambientale della Campania* (ARPAC) (Kampānijas Reģionālā vides aizsardzības aģentūra, Itālija (ARPAC) veiktajās pārtikas paraugu, ko bija saglabājusi attiecīgās skolas vadība, analizēs apstiprinājās koliformu baktēriju esamība konkrēti sautētā liellopu gaļā, publiskā līguma par ēdināšanu skolās 2016./2017. mācību gadā slēgšanas tiesības tika piešķirtas *Meca*, kura, noslēdzoties procedūrai par iepirkumu, kas tika rīkots nolūkā piešķirt tiesības slēgt šo publisko līgumu, bija tikusi ierindota otrajā vietā.
- 9 Piedaloties šī sprieduma 6. punktā minētajā iepirkumā, *Sirio* skaidri deklarēja, ka “ar Neapoles pašvaldības 2017. gada 29. jūnija lēmumu [...] tika paziņota 2017. gada 9. maija līguma [...] izbeigšana saindēšanās ar pārtiku gadījuma dēļ” un ka par šī līguma izbeigšanu ir celta prasība *Tribunale di Napoli* (Neapoles tiesa, Itālija).
- 10 Ar 2017. gada 1. augusta protokolu līgumslēdzēja iestāde atļāva *Sirio* turpināt piedalīties šajā iepirkumā attiecībā uz daļu, par kuru tā bija iesniegusi piedāvājumu. *Meca* apstrīdēja *Sirio* dalību minētajā iepirkumā *Tribunale amministrativo regionale della Campania* (Kampānijas Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija), nenogaidījusi Neapoles pašvaldības lēmumu par pamatlietā aplūkotā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, kurš tika pieņemts 2017. gada 7. novembrī un ar kuru tiesības slēgt līgumu tika piešķirtas *Sirio*.
- 11 *Meca* uzskata, ka *Sirio* nedrīkstēja atļaut turpināt piedalīties iepirkuma procedūrā, jo tās līgumu ar Neapoles pašvaldību par ēdināšanas pakalpojuma sniegšanu skolās 2016./2017. mācību gadā pēdējā minētā bija izbeigusi pēc skolēnu un skolas darbinieku saindēšanās ar pārtiku.
- 12 Pamatojot savu iesniedzējtiesā celto prasību, *Meca* pārmet Neapoles pašvaldībai, ka tā neveica novērtējumu attiecībā uz *Sirio* pieļautā pārkāpuma publiskā līguma par ēdināšanu skolās 2016/2017. mācību gadā izpildē smagumu, neievērojot Publisko līgumu kodeksa 80. panta 5. punkta c) apakšpunktu, ar kuru tai ir piešķirts pilnvarojums “ar atbilstošiem līdzekļiem” pierādīt, “ka ekonomikas dalībnieks ir vainīgs kādā ar profesionālo darbību saistītā smagā pārkāpumā, kas liek apšaubīt tā godprātību vai uzticamību”. *Meca* ieskatā, tas, ka *Sirio* ir civillietu tiesā apstrīdējusi šī sprieduma 7. punktā minēto pakalpojumu sniegšanas līguma izbeigšanu, nevar atņemt līgumslēdzējai iestādei šo prerogatīvu. Tādējādi, ņemot vērā 2017. gada maijā notikušo saindēšanos ar pārtiku, Neapoles pašvaldībai neesot bijusi automātiski jāpieļauj *Sirio* dalība pamatlietā aplūkotajā iepirkumā.
- 13 Turpretim gan Neapoles pašvaldība, gan *Sirio* uzskata, ka pēdējās minētās celtā prasība *Tribunale di Napoli* (Neapoles tiesa) liedz līgumslēdzējai iestādei veikt jebkādu pēdējā minētā uzņēmuma uzticamības novērtējumu.
- 14 Iesniedzējtiesa norāda, ka Neapoles pašvaldības un *Sirio* nostāja nav nepamatota, jo saskaņā ar Itālijas tiesu judikatūru no Publisko līgumu kodeksa 80. panta 5. punkta c) apakšpunkta ir secināms, ka pretendentam, kas agrāka publiska līguma izpildē ir pieļāvis trūkumus, ir jāatļauj piedalīties vēlākā iepirkuma procedūrā, ja tas ir cēlis vēl izskatīšanā esošu prasību par līguma izbeigšanu, kura ir notikusi minēto trūkumu dēļ.

- 15 Iesniedzējtiesa tomēr uzskata, ka tāda valsts tiesību norma kā Publisko līgumu kodeksa 80. panta 5. punkta c) apakšpunkts varētu būt pretrunā Savienības tiesībām. Šī tiesību norma izraisot to, ka tiek atņemta iedarbība fakultatīvajam izslēgšanas iemeslam, kas ir paredzēts tāpēc, ka līgumslēdzējas iestādes novērtējuma brīvība agrākas līguma izbeigšanas apstrīdēšanas tiesā gadījumā ir samazināta līdz nullei. Tomēr, lai gan Tiesai vēl nav bijusi iespēja interpretēt Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punktu, no Tiesas judikatūras attiecībā uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/18/EK (2004. gada 31. marts) par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV 2004, L 134, 114. lpp.), 45. panta 2. punktu – tiesību normu, kura ar Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punktu tika atcelta, – izrietot, ka Savienības tiesības pilnīgi noraida automatismu, pieņemot lēmumu par fakultatīvu izslēgšanu ar profesionālo darbību saistīta smaga pārkāpuma gadījumā, jo šādā lēmumā obligāti ir jāņem vērā samērīguma princips.
- 16 Un otrādi – samērīguma un efektivitātes principiem būtu jāaizliedz jebkāds automatisms gadījumā, kad kāda ekonomikas dalībnieka izslēgšana nav iespējama. Līdz ar to, liedzot līgumslēdzējai iestādei veikt tāda ar profesionālo darbību saistīta pārkāpuma smaguma novērtējumu, kurš ir izraisījis agrāka līguma izbeigšanu, ar pamatojumu, ka šī līguma izbeigšana ir apstrīdēta civillietu tiesā, ar Publisko līgumu kodeksa 80. panta 5. punktu tiekot pārkāpti minētie principi un līdz ar to – Direktīva 2014/24. Iesniedzējtiesas ieskatā, šīs direktīvas 57. panta 4. punkta g) apakšpunktā nebūt neesot prasīts galīgs un tālād – tiesas konstatējums par izraudzītā pretendenta atbildību.
- 17 Turklāt no 2012. gada 13. decembra sprieduma *Forposta* un *ABC Direct Contact* (C-465/11, EU:C:2012:801) izrietot, ka “profesionālo pienākumu pārkāpums” ir izslēgšanas iemesls, ja tam piemīt objektīva smaguma raksturiezīmes. Tomēr atbilstoši Itālijas tiesībām dalības iepirkumā iznākums esot atkarīgs no diskrecionāra rakstura notikuma, proti, lēmuma celt pret agrāka līguma izbeigšanu vērstu prasību.
- 18 Visbeidzot Itālijas tiesiskais regulējums arī neesot saderīgs ar mērķiem, kas ir izklāstīti Direktīvas 2014/24 102. apsvērumā, ar kuru ir ieviests pretendentu “atbilstības [atjaunošanas]” mehānisms. Automatiska pielaišana dalībai iepirkumā, kura izriet no civiltiesiskas prasības celšanas tiesā par agrāka līguma izbeigšanu, atturot uzņēmumus no atbilstības pasākumu veikšanas, kaut gan tie esot nepieciešami, lai novērstu minēto līguma izbeigšanu izraisījušās rīcības atkārtošanos.
- 19 Šajā kontekstā *Tribunale amministrativo regionale della Campania* (Kampānijas Reģionālā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai [LESD] noteiktie Savienības tiesiskās palāvības aizsardzības un tiesiskās drošības principi un tādi no tiem atvasinātie principi kā vienlīdzīgas attieksmes princips, nediskriminācijas princips, samērīguma princips un efektivitātes princips, kas paredzēti Direktīvā [2014/24], kā arī minētās direktīvas 57. panta 4. punkta [c) un g) apakšpunktā], liedz piemērot tādu valsts tiesisko regulējumu, kāds ir Itālijas tiesiskais regulējums, kurš izriet no [Publisko līgumu kodeksa] 80. panta 5. punkta c) apakšpunkta un atbilstoši kuram būtisku trūkumu, kas pieļauti iepriekšēja iepirkuma izpildē un kuru dēļ priekšlaicīgi izbeigts kāds agrāks iepirkuma līgums, apstrīdēšana tiesā izslēdz iespēju līgumslēdzējai iestādei veikt jebkādu pretendenta uzticamības vērtējumu, pirms civilajā tiesvedībā ir pasludināts galīgais nolēmums, un bez pierādījumiem no pretendenta, ka tas ir veicis atbilstības pasākumus, kuru mērķis ir novērst pārkāpumus un nepieļaut to atkārtošanos?”

Par prejudiciālo jautājumu

Ievada apsvērumi

- 20 Pirmkārt, no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka pamatlietā aplūkotā iepirkuma paredzamā vērtība ir 1 127 660 EUR un ka tā līdz ar to pārsniedz 750 000 EUR, kas ir paredzēti Direktīvas 2014/24 4. panta d) punktā publiskiem pakalpojumu līgumiem par sociālajiem un citiem īpašiem pakalpojumiem, kuri ir uzskaitīti šīs direktīvas XIV pielikumā. No tā izriet, ka minētā direktīva ir piemērojama pamatlietā un ka iesniedzējtiesas uzdots jautājums ir jāaplūko vienīgi atbilstoši šīs direktīvas normām.
- 21 Otrkārt, Tiesā noturētajā tiesas sēdē Itālijas valdība apgalvoja, ka Publisko līgumu kodeksa 80. panta 5. punkta c) apakšpunkta interpretācija, ko lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir izklāstījusi iesniedzējtiesa, vairs neatbilst jaunajai situācijai Itālijas tiesībās.
- 22 Tomēr situācijā, kurā, šķiet, pastāv atšķirīgi viedokļi attiecībā uz piemērojamo valsts tiesisko regulējumu, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka LESD 267. pantā paredzētajā prejudiciāla nolēmuma tiesvedībā Tiesas ziņā nav precizēt atbilstīgās valsts tiesību normas, kas ir jāpiemēro pamatlietā. Šāda prerogatīva ir tikai iesniedzējtiesai, kura, lai arī norādot atbilstošās valsts tiesību normas, atstāj Tiesai iespēju sniegt ar Savienības tiesībām saistītos interpretācijas elementus, kas ļauj iesniedzējtiesai novērtēt valsts tiesiskā regulējuma atbilstību Savienības tiesiskajam regulējumam (spriedums, 2008. gada 26. jūnijs, Burda, C-284/06, EU:C:2008:365, 39. punkts).
- 23 Šajos apstākļos uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu ir jāatbild, pamatojoties uz tiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, kādi izriet no iesniedzējtiesas nolēmuma.

Par lietas būtību

- 24 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta c) un g) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam pretrunā ir valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru prasības celšana tiesā par līgumslēdzējas iestādes lēmumu izbeigt publisku iepirkuma līgumu būtisku trūkumu dēļ, kas ir pieļauti tā izpildē, liedz līgumslēdzējai iestādei, kura izsludina jaunu iepirkumu, pretendentu atlases stadijā veikt jebkādu ekonomikas dalībnieka, uz ko attiecas šī līguma izbeigšana, uzticamības novērtējumu.
- 25 Pirmkārt, kā ir norādīts ģenerālvokāta secinājumā 32. punktā, Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta formulējums ir pietiekami līdzīgs Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta – tiesību normas, kura ar to tika atcelta, – formulējumam, tāpēc iedvesmu iesniedzējtiesas lūgtajai interpretācijai var smelties Tiesas judikatūrā, kas attiecas uz pēdējo minēto tiesību normu.
- 26 Tādējādi, kad Tiesai bija jāinterpretē fakultatīvie izslēgšanas iemesli, tādi kā tie, kas ir paredzēti Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta pirmās daļas d) vai g) apakšpunktā, kuras bija vienīgās tiesību normas, kas neietvēra norādi uz valsts tiesībām, tā balstījās uz šīs direktīvas 45. panta 2. punkta otro daļu, saskaņā ar kuru minētā 2. punkta īstenošanas nosacījumus dalībvalstis paredz, ievērojot Savienības tiesības, un stingrāk ierobežoja šo valstu novērtējuma brīvību, pati definējot stridīgā fakultatīvā izslēgšanas iemesla apjomu (skat. it īpaši spriedumu, 2012. gada 13. decembris, *Forposta un ABC Direct Contact*, C-465/11, EU:C:2012:801, 25.–31. punkts).

- 27 Šajā ziņā nav noliedzams, ka ar Direktīvu 2014/24 ir ierobežota dalībvalstu novērtējuma brīvība. Norāde uz valsts normatīvajiem aktiem bija paredzēta piecos no septiņiem Direktīvas 2014/24 45. panta 2. punktā minētajiem gadījumiem, taču tagad no deviņiem gadījumiem, kas ir paredzēti Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punktā, šādu norādi ietver vienīgi šī 4. punkta b) apakšpunktā minētais gadījums.
- 28 Otrkārt, saskaņā ar Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punktu “līgumslēdzējas iestādes no dalības iepirkuma procedūrā var izslēgt vai dalībvalstis var tām prasīt izslēgt ikvienu ekonomikas dalībnieku, kas nonācis jebkurā no [šajā tiesību normā minētajām situācijām]”. Tādējādi no minētās tiesību normas formulējuma izriet, ka uzdevums novērtēt, vai ekonomikas dalībnieks ir jāizslēdz no iepirkuma procedūras, ir uzticēts līgumslēdzējām iestādēm, nevis valsts tiesai.
- 29 Treškārt, visām līgumslēdzējām iestādēm pastāvošās iespējas izslēgt pretendentu no iepirkuma procedūras pavisam konkrētais mērķis ir ļaut tai novērtēt ikviena pretendenta godprātību un uzticamību, kā liecina Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta c) un g) apakšpunkts un arī 101. apsvērums.
- 30 Kā ir uzsvērts ģenerālvokāta secinājumu 42. un 43. punktā, šie abi izslēgšanas iemesli pamatojas uz būtisku elementu izraudzītā pretendenta un līgumslēdzējas iestādes attiecībās, proti, uz izraudzītā pretendenta uzticamību, uz kuru balstās līgumslēdzējas iestādes uzticēšanās tam. Tādējādi šīs direktīvas 101. apsvēruma pirmajā daļā ir noteikts, ka līgumslēdzējas iestādes var izslēgt “ekonomikas dalībniekus, kas izrādījušies neuzticami”, un tā otrajā daļā ir ņemta vērā tāda “neatbilstīga rīcība” agrāku publisku līgumu izpildē, “kas liek nopietni apšaubīt ekonomikas dalībnieka uzticamību”.
- 31 Ceturtkārt, saskaņā ar Direktīvas 2014/24 57. panta 5. punktu līgumslēdzējām iestādēm ir jābūt iespējai ekonomikas dalībnieku izslēgt “jebkurā procedūras brīdī”, nevis tikai pēc tam, kad tiesa ir taisījusi spriedumu; tā ir papildu norāde uz Savienības likumdevēja nodomu ļaut līgumslēdzējai iestādei veikt pašai savu novērtējumu par darbībām, kuras ekonomikas dalībnieks ir veicis vai nav paveicis, vai nu pirms iepirkuma procedūras, vai tās gaitā kādā no šīs direktīvas 57. panta 4. punktā minētajiem gadījumiem.
- 32 Visbeidzot, ja līgumslēdzējai iestādei būtu automātiski jābūt saistošam trešās personas veiktam novērtējumam, tai fakultatīvo izslēgšanas iemeslu piemērošanas brīdī visdrīzāk būtu grūti piešķirt īpašu vērību samērīguma principam. Atbilstoši Direktīvas 2014/24 101. apsvērumam šis princips ir it īpaši saistīts ar prasību, lai pirms lēmuma pieņemšanas par ekonomikas dalībnieka izslēgšanu šāda iestāde ņemtu vērā pieļauto neatbilstību nelielo apmēru vai nelielu neatbilstību atkārtošanos.
- 33 Tādējādi ir skaidri redzams, kā ir norādīts ģenerālvokāta secinājumu 35. un 36. punktā, ka dalībvalstu novērtējuma brīvība nav absolūta un ka, ja reiz dalībvalsts nolemj [valsts tiesiskajā regulējumā] iekļaut kādu no Direktīvā 2014/24 paredzētajiem fakultatīvajiem izslēgšanas iemesliem, tai ir jāievēro to būtiskās raksturiezīmes, kādas ir paustas šajā direktīvā. Precizējot, ka dalībvalstis nosaka “šā panta īstenošanas nosacījumus, ievērojot Savienības tiesību aktus”, ar Direktīvas 2014/24 57. panta 7. punktu dalībvalstīm tiek liegts sagrozīt minētajā pantā noteiktos fakultatīvos izslēgšanas iemeslus vai ignorēt mērķus vai principus, kas iedvesmo katru no šiem iemesliem.
- 34 Tomēr, kā tika norādīts šī sprieduma 28. punktā, no Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta izriet, ka Savienības likumdevēja nodoms ir bijis uzticēt līgumslēdzējai iestādei, un tikai tai, uzdevumu pretendentu atlases stadijā novērtēt vajadzību izslēgt kandidātu vai pretendentu no iepirkuma procedūras.
- 35 Uz prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, pamatojoties uz iepriekš minētajiem apsvērumiem.

- 36 Kā izriet no iesniedzējtiesas nolēmuma, ar Publisko līgumu kodeksa 80. panta 5. punkta c) apakšpunktu līgumslēdzēja iestāde ir pilnvarota izslēgt ekonomikas dalībnieku no iepirkuma procedūras, ja tā ar atbilstošiem līdzekļiem pierāda tostarp, ka, pirmkārt, šis ekonomikas dalībnieks ir vainīgs kādā ar profesionālo darbību saistītā smagā pārkāpumā, kas liek apšaubīt tā godprātību vai uzticamību, otrkārt, ka šie ar profesionālo darbību saistītie smagie pārkāpumi, kuri var izrietēt no būtiskiem trūkumiem, kas ir pieļauti agrāka publiska līguma izpildē, ir izraisījuši līgumslēdzējai iestādei saistoša līguma izbeigšanu, kaitējuma atlīdzināšanu vai citas pielīdzināmas sankcijas un, treškārt, ka šī līguma izbeigšana nav tikusi apstrīdēta tiesā vai arī ir tikusi apstiprināta ar tiesas nolēmumu.
- 37 Ir acīmredzams, ka ar tādu valsts tiesību normu kā Publisko līgumu kodeksa 80. panta 5. punkta c) apakšpunkts nevar tikt saglabāta Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta c) vai g) apakšpunktā paredzētā fakultatīvā izslēgšanas iemesla lietderīgā iedarbība.
- 38 Novērtējuma brīvība, kas līgumslēdzējai iestādei ir piešķirta ar Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punktu, ir paralizēta vienīgi tāpēc, ka kandidāts vai pretendents ir cēlis prasību, kura ir vērsta pret tā parakstīta iepriekšēja publiska iepirkuma līguma izbeigšanu, kaut gan ir redzams, ka tā rīcībā ir bijuši pietiekami trūkumi, lai šo līguma izbeigšanu pamatotu.
- 39 Turklāt tāds noteikums kā tas, kurš ir izteikts Publisko līgumu kodeksa 80. panta 5. punkta c) apakšpunktā, acīmredzami nemudina izraudzīto pretendentu, uz ko attiecas lēmums par iepriekšēja publiska iepirkuma līguma izbeigšanu, veikt korektīvus pasākumus. Tādējādi šāds noteikums var būt pretrunā Direktīvas 2014/24 57. panta 6. punkta prasībām.
- 40 Šī direktīva ir inovatīva it īpaši ar to, ka tās 57. panta 6. punktā ir nostiprināts korektīvu pasākumu (*self-cleaning*) mehānisms. Mērķis šim tiesiskajam regulējumam, kas attiecas uz ekonomikas dalībniekiem, kuri nav tikuši izslēgti ar galīgu spriedumu, ir mudināt ekonomikas dalībnieku, kas ir kādā no minētās direktīvas 57. panta 4. punktā norādītajām situācijām, sniegt pierādījumus, lai apliecinātu, ka tā veiktie pasākumi ir pietiekami, lai pierādītu tā uzticamību, kaut gan pastāv atbilstīgs fakultatīvs izslēgšanas iemesls. Ja šādus pierādījumus uzskata par pietiekamiem, attiecīgo ekonomikas dalībnieku neizslēdz no iepirkuma procedūras. Šajā nolūkā ekonomikas dalībniekam ir jāpierāda, ka tas ir samaksājis vai apņēmis samaksāt kompensāciju attiecībā uz jebkādu kaitējumu, ko radījis noziedzīgais nodarījums vai pārkāpums, ir pilnībā izskaidrojis attiecīgos faktus un apstākļus, aktīvi sadarbojoties ar izmeklēšanas iestādēm, un ir veicis konkrētus un atbilstīgus tehniskus, organizatoriskus un ar personālu saistītus pasākumus, lai novērstu jaunus noziedzīgos nodarījumus vai pārkāpumus.
- 41 Šajā ziņā, kā ir norādīts ģenerālvokāta secinājumā 44. punktā, ar korektīvajiem pasākumiem ir uzsvērta nozīmība, kas tiek piešķirta ekonomikas dalībnieka uzticamībai, jo šis elements dziļi iespaido izslēgšanas iemeslus, kas ir saistīti ar pretendenta subjektīvajām raksturiezīmēm.
- 42 Tādējādi, ņemot vērā iepriekš minēto, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta c) un g) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru prasības celšana tiesā par līgumslēdzējas iestādes lēmumu izbeigt publisku iepirkuma līgumu būtisku trūkumu dēļ, kas ir pieļauti tā izpildē, liedz līgumslēdzējai iestādei, kura izsludina jaunu iepirkumu, pretendentu atlases stadijā veikt jebkādu ekonomikas dalībnieka, uz ko attiecas šī līguma izbeigšana, uzticamības novērtējumu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 43 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lem par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK, 57. panta 4. punkta c) un g) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru prasības celšana tiesā par līgumslēdzējas iestādes lēmumu izbeigt publisku iepirkuma līgumu būtisku trūkumu dēļ, kas ir pieļauti tā izpildē, liedz līgumslēdzējai iestādei, kura izsludina jaunu iepirkumu, pretendentu atlases stadijā veikt jebkādu ekonomikas dalībnieka, uz ko attiecas šī līguma izbeigšana, uzticamības novērtējumu.

[Paraksti]